

СХІДНІЙ БАКЕТ

або

ЗАПИСКИ
ПОВОДУРА
ПРО ШТАХ
ЧЕРЕЗ
ПІРАЖ

СҲУДНӢ БУКЕТ

або

ЗАЛУСКУ
НОВОДУРЯ
ПРО ШТАХ
ЧЕРЕЗ МІРАЖ

Київ
2007

УДК 82-342.343:81'255.4

ББК 82+84(0)9

С 92

*Присвячую моїм синам
Гіясу та Тимуру*

С 92 Східний букет, або записки поводиря про шлях через міраж. Сааді, Ауфі, Румі та інш. / Упор. та перекл. А.Ш. Бахтоваршоев. Київ: Ін-т сходознавства ім. А. Кримського, 2007. – 48 с. На укр. та рос. мовах.

УДК 82-342.343:81'255.4

ББК 82+84(0)9

В книгу увійшли вибрані твори Сааді, Ауфі, Румі, Джамі, Кашифі, а також деякі народні притчи у обробці Бахтоваршоева А.Ш.

© А.Ш. Бахтоваршоев, 2007.

ПЕРЕДМОВА

Ви тримаєте в руках книжечку казок і притч народів Центральної Азії і Близького Сходу. В оригіналі вони були написані класичною перською, або що є тим же самим – таджицькою мовою. Оскільки казки народні, то є багато різних їх варіантів. Найголовніше, усе те цінне, що в них є, не втратити, а гарне примножити. Чи вдалась мені ця переробка, чи ні – судити Вам. А от притчі, що належать перу видатних мислителів – письменників і філософів Мусліхаддіна Сааді, Мохаммеда Ауфі, Джалаледдіна Румі, Абдарахмана Джамі, Хусейна Ваіза Кашіфі, ми (тобто укладач і перекладачі) намагалися перевести так, щоб по можливості притримуватись основного змісту оригіналу. Я розраховую, що основними читачами даної книжечки будуть представники підростаючого покоління і тому приклав всіх зусиль, щоб книжку змогли прочитати діти зараз, коли знання схоплюються на льоту. Кажуть, що велике бачиться на відстані, тому думаю, що справжній зміст багатьох притч відкриється вам поступово, з роками.

Ми живемо в країні, яка от уже 16 років розділена на дві непримиренні, ворожі частини. Одна частина – невелика купка багатіїв, інша частина – величезна кількість бідних. І з кожним днем достаток багатих збільшується, їхнє життя поліпшується все більше і більше, а життя бідних погіршується. Щоб у майбутньому цього не було, треба докорінно змінювати основи суспільства. Це значить, що треба створювати такі умови в суспільстві, щоб всеохоплююче крадійство і підкуп, грабіж і бандитизм були б у ньому неможливі.

Для цього потрібно знати головне – існує можливість докорінно змінити суспільство. Якщо здійснити цю можливість, тоді більшою й основною частиною власності буде розпоряджатися народ, а не купка багатіїв.

Цією книжкою я хотів би розвинути в читачів вдумливість, – якість, яка дозволяє за словами і картинками побачити щирі інтереси і наміри тих, хто говорить, пише і показує, або ховає.

Тепер деякі відомості про авторів.

Сааді Мусліхаддін, видатний перський (таджицький) письменник-гуманіст, народився приблизно в 1203–1210 рр. у м. Шіразі, на півдні Ірану. Основні твори – поема “Бустан” (або “Саадінаме”), написана в 1257 р. і збірник притч і розповідей “Гулістан”, створений у 1258 р. Крім того, ним написані численні газелі й інші поетичні твори, зібрані в Диван (збірник віршів, розташованих чітко по жанрах і за абеткою рим по останніх буквах першого рядка).

У своїх творах – піснях, газелях, притчах Сааді ставив складні релігійні, філософські й етичні питання, проповідував відповідні зразки поведінки.

Ауфі Садіаддін Мохаммед, відомий персько-таджицький вчений, філолог та письменник. Народився в кінці XII століття. Основні твори: книга “Суть серцевин”, написана в 1220 р., антологія віршів на фарсі і “Збірка розповідей і світочі переказів” (1228 р.), що містить понад 2000 коротких розповідей.

Румі Джалаледдін, видатний перський (таджицький) філософ і поет. Відомий також під псевдонімами Мавлаві, Маулана і Шамсі Тебрізі. Народився приблизно в 1207 р. у м. Балху, теперішня північ Афганістану. Юні роки Джалаледдіна пройшли на півночі Ірану, в Іраку і Сирії. У 1220 р. його батько з родиною переїхав у м. Конья на півдні Туреччини. В цій країні і пройшла більша частина життя майбутнього видатного мислителя. Головні твори – “Диване Кабір” або “Диване Шамсі Тібрезі” і величезна поема “Месневії ма’наві”, що містить не тільки тлумачення основних положень суфізму (відома течія у східній філософії), але і є чудовим джерелом народного фольклору.

Джамі Абдурахман, видатний перський (таджицький) поет і філософ. Народився в 1414 р. Автор кількох суфійських трактатів. Твори: “Сім корон” (1480–87 рр.) – цикл поем; три Дивана (1479–91 рр.), книга притч “Бахарістан” (1487 р.), що є своєрідною відповіддю на “Гулістан” Сааді.

Хусейн Ваїз Кашіфі, відомий персько-таджицький письменник, астроном і знаменитий оратор 15-го століття. Жив у м. Гераті, західний Афганістан. Основні твори: “Анварі Сухайлі”, “Хатамі Тайї”, “Ахлакі Мухсіні”. Мав також два Дивана віршів на перській і узбецькій мовах.

Бахтоваршоєв Алігавхар – укладач і перекладач.

Київ, 23 січня 2007 р.

Дякую редактору Тетяні Маленькій, художнику Олександрі Литвині, перекладачу Тетяні Царик, а також Тетяні Філоненко, Меланії Романюк й Олександрі Мисниченко, за допомогою яких ця книжка побачила світ.

Алігавхар Бахтоваршоєв.

ПРЕДИСЛОВИЕ

Вы держите в руках книжечку сказок и притч народов Центральной Азии и Ближнего Востока. В оригинале они были написаны на классическом персидском, или, что одно и то же – на таджикском языке. Так как сказки народные, то каждый имеет право по-своему их рассказывать. Главное, чтобы самое ценное, что в них имеется, не потерять, а хорошее приумножить. Удалась ли мне эта переработка или нет – судить Вам. А вот притчи, которые принадлежат перу выдающихся мыслителей – писателей и философов Муслихаддина Саади, Мохаммеда Ауфи, Джалаледдина Руми, Абдуррахмана Джами, Хусейна Ваиза Кашифи, мы (т.е. составитель и переводчики) старались перевести так, чтобы ясно изложить главный смысл авторского текста. Я рассчитываю, что, в основном, читателями данной книжечки будут представители подрастающего поколения и стараюсь, чтобы они буквально впитали в себя наилучшее сейчас, когда знания схватываются на лету. Говорят, что большое видится на расстоянии, поэтому полагаю, что истинный смысл многих притч откроется вам постепенно, с годами.

Мы живем в стране, которая вот уже 16 лет разделена на две непримиримые, враждебные части. Одна часть – небольшая кучка богачей и прислуживающих им лакеев, другая часть – огромное количество бедных. И с каждым днем состояние богатых увеличивается, их жизнь улучшается все больше, а жизнь бедных ухудшается. Чтобы в будущем это исчезло, надо коренным образом менять основы общества. Это значит, что надо создавать такие условия в обществе, чтобы всеохватывающее воровство и подкуп, грабеж и бандитизм были бы в нем невозможны.

Для этого надо знать главное – **есть возможность изменить общество коренным образом**. Если осуществить эту возможность, тогда большей и основной частью собственности будет распоряжаться народ, а не кучка богачей.

Этой книжкой я хотел бы развить у читателей проницательность, – качество, которое позволяет по словам и картинкам увидеть истинные интересы и намерения говорящих, пишущих, показывающих и утаивающих.

Теперь некоторые сведения об авторах.

Саади Муслихаддин, выдающийся персидский (таджикский) писатель-гуманист, родился примерно в 1203–1210 гг. в г. Ширазе, на юге Ирана. Основные произведения – поэма “Бустан” (или “Саадинаме”), написанная в 1257 г. и сборник притч и рассказов “Гулистан”, созданный в 1258 г. Кроме того, им написаны многочисленные

газели и другие поэтические произведения, собранные в Диван (сборник стихов, расположенных строго по жанрам и в алфавитном порядке рифм по последним буквам первой строки).

В своих произведениях – песнях, газелях, притчах Саади ставил сложные религиозные, философские и этические вопросы, проповедовал соответствующие образцы поведения.

Ауфи Садидаддин Мохаммед, известный персидско-таджикский ученый, филолог и писатель. Родился в конце XII века. Основные сочинения: книга “Суть сердецвин”, написана в 1220 г., антология стихов на фарси и “Собрание рассказов и светочи преданий” (1228 г.), которое содержит свыше 2000 кратких рассказов.

Руми Джалаледдин, гениальный персидский (таджикский) философ и поэт. Известен также под псевдонимами Мавлави, Маулана и Шамси Тебризи. Родился примерно в 1207 г. в г. Балхе, нынешний север Афганистана. Юные года Джалаледдина прошли на севере Ирана, в Ираке и Сирии. В 1220 г. его отец с семьей переехал в г. Конья на юге Турции. В этой стране и протекла большая часть жизни будущего выдающегося мыслителя. Главные сочинения – “Дивани Кабир” (Великий Диван), или “Дивани Шамси Тибрези” и огромная поэма “Месневи ма’нави”, которая содержит не только толкования основных положений суфизма (известное течение в восточной философии), но и является замечательным источником народного фольклора.

Джами Абдуррахман, выдающийся персидский (таджикский) поэт и философ. Родился в 1414 г. Автор нескольких суфийских трактатов. Сочинения: “Семь корон” (1480–87 гг.) – цикл поэм: три Дивана (1479–91 гг.), книга притч “Бахаристан” (1487 г.), являющаяся в некотором смысле ответом на “Тулистан” Саади.

Хусейн Ваиз Кашифи, известный персидско-таджикский писатель, астроном и знаменитый оратор 15-го века. Жил в г. Герате, западный Афганистан. Основные сочинения: “Анвары Сухайли”, “Хатами Тайи”, “Ахлаки Мухсини”. Имел также два Дивана стихов на персидском и узбекском языках.

Бахтоваршоев Алигавхар – составитель и переводчик.

Киев, 23 января 2007 г.

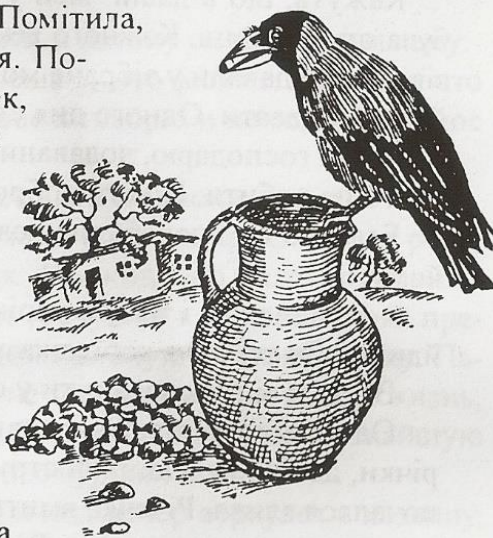
Благодарю редактора Татьяну Маленьку, художника Александра Литвина, переводчика Татьяну Царик, а также Татьяну Филоненко, Меланию Романюк и Александру Мисниченко, с помощью которых настоящая книжка появилась на свет.

Алигавхар Бахтоваршоев.

РОЗУМНА ВОРОНА

Був спекотний літній день. Одна ворона летіла в пошуках поживи. Від спеки їй захотілося пити. Вона летіла і дивилася вниз, коли ж, нарешті, їй трапиться хоча б якась малесенька річечка або синє озерце, щоб спуститись і напиться води. Але внизу виднілися лише різнокольорові дахи будинків і густі зелені килими садів. Ворона спустилася нижче – і раптом побачила глек, що стояв посеред чийогось подвір'я. Поряд нікого не було. Ворона зраділа, підлетіла до глека і сіла на вінце. Зазирнула, а води в ньому всього лише половина. Як вона не старалась, але її дзьоб ніяк не міг дістати до води. Трішки посидівши, ворона озирнулася довкола і помітила купку гравію. Вона відразу зрозуміла, як має діяти, і стрімко полетіла до купки. Взявши у дзьоб камінчик, повернулася назад, до глека, і кинула його всередину. Помітила, що вода у глеку трішки піднялася. Поступово, кидаючи камінчики в глек, вороні вдалося підняти воду до його вінців, тоді вона напилася і полетіла далі в пошуках їжі та вдачі.

УПНА ВОРОНА

Был жаркий летний день. Ворона летела в поисках пищи. От жары ей очень захотелось пить. Она летела и смотрела вниз, когда же, наконец, покажется хоть какая-нибудь малюсенькая речка или синее озерцо, чтобы спуститься и напиться воды. А внизу, под нею, виднелись только разноцветные крыши домов и зеленые ковры садов. Она опустилась ниже и внезапно увидела кувшинчик, который стоял посреди какого-то двора. И вблизи никого не было. Ворона обрадовалась, подлетела к нему и села на его край. Посмотрела – а воды в нем всего лишь половина. Как она ни старалась – до воды не смогла добраться. Чуть постояв, ворона осмотрелась и увидела холмик из щебня. Она сразу уловила суть своих будущих действий и, стремительно полетев к холмику и взяв в клюв небольшой камень, прилетела обратно к кувшинчику и бросила его внутрь. Она увидела, что вода немного поднялась. Ворона обрадовалась и полетела к холмику за следующим камешком. Постепенно, бросая камешки

в кувшин, вороне удалось поднять воду до края кувшинчика. Тогда она напилась и улетела, чтобы уладить свои дела и ловить удачу.

ПРИКРЫЙ КЛНЕЦЬ

Кажуть, що в давні часи у місті Басрі жив один багатій, у якого була отара овець. Кожного вечора його слуги доїли їх, і за його вказівками додавали у зібране молоко воду, а наступного дня відносили його продавати. Одного дня слуга-вівчар сказав господарю:

– Мій господарю, додавання води в молоко схоже на зраду і краще цього не робити. Нічого доброго з такої справи не вийде.

Багатію не сподобались слова вівчаря, і тому він грубо відповів йому:

– Я господар, і тому я вирішую, що можна робити, а що – ні! А ти йди і роби те, що я тобі наказую. Не лізь у чужі справи!

Вівчареві довелося піти у справах.

Одного разу вівці випасалися поблизу гори, у широкому руслі річки, де був невеличкий струмок. Зненацька налетіли темні хмари і почалася злива. Річечка вмить перетворилася в каламутну, бурхливу і стрімку величезну ріку. Вівчар побачив, що він може втратити не тільки отару, але і своє життя, і тому, залишивши отару, швидко піднявся на найближчу скелю і тим самим врятувався. А овець відніс бурхливий потік.

Він переcheкав, поки вода спаде, і надвечір повернувся до господаря, щоб розповісти йому про те, що трапилося. Обурений господар, побачивши що вівчар повернувся додому без овець, запитав:

– Чому ти не пригнав овець?

На що вівчар відповів:

– Господарю! Вода, яку Ви постійно доливали у молоко, несподівано зібралась разом і спричинила великий потоп, який відніс овець за собою!

За Мохаммедом Ауфі

КОНЕЦ РОДНОСТИ

Говорят, что в давние времена в городе Басре жил один богач, у которого была отара овец. Каждый вечер его слуги доили их и, по его указанию, доливали в надоенное молоко воду, а на следующий день относили его продавать. Один из слуг – пастух, однажды сказал хозяину:

– Мой господин, доливание воды в молоко равносильно предательству, и потому лучше бы воздержаться от этого, так как это дело может закончиться очень печально.

Богачу речь пастуха не понравилась, и потому он грубо указал ему:

– Я хозяин, следовательно, я решаю, что можно делать, а что нельзя! А ты иди и делай то, что тебе я говорю и не совай свой нос в чужие дела!

Пастуху волей-неволей пришлось уйти по своим делам.

Однажды овцы паслись у подножия горы, в широком русле реки, по которому тек небольшой ручеек. Неожиданно налетели черные тучи, и начался сильнейший ливень. Речушка в мгновение ока превратилась в мутную, бурную и стремительную огромную реку. Пастух увидел, что он может потерять не только отару, но и свою жизнь, и потому, оставив отару, быстро взобрался на большую ближайшую скалу и тем самым спасся, а овец унес бурный поток.

Он переждал, пока вода спадет, и под вечер вернулся к хозяину, чтобы рассказать ему о случившемся. Обеспокоенный хозяин, увидев одиноко бредущего домой пастуха, спросил его:

– Почему ты не пригнал отару?

Пастух ответил:

– Мой господин! Вода, которую вы постоянно доливали в молоко, неожиданно вся разом собралась и, превратившись в огромный бурный поток, унесла овец!

По Мохаммеду Ауфи

КАПТИВНИЙ ПІВНИК

Одного разу стежкою брів голодний шакал. Стежка привела його до околиці села. Дивиться: ось перед ним якась висока, міцна огорожа, а на ній сидить гарненький і вигодуваний півник. Шакал зрадів і подумав: “Як мені пощастило! Переді мною свіже м’ясо! Зараз я і втамую свій голод!”

З такими думками він підійшов ближче до огорожі, став перед півником і улесливим, ввічливим голосочком промовив:

– Добридень, прекрасний півнику!

Півник відповів:

– І тобі добридень!

Шакал мовив далі:

– Видно що ти, певно, щасливо живеш! Чи не чув ти новину, яка вже облетіла увесь наш ліс?

Півник запитав:

– Яка новина? До нас ще ніяка новина не долітала!

Шакал відповів:

– Мій дороженький півнику! Новина, яку я хочу тобі повідати, прекрасна! Вчора лев – король звірів – зібрав усіх жителів лісу на галявині і повідомив про те, що від сьогодні всі звірі в лісі – брати і сестри, і між ними завжди пануватиме мир і порозуміння.

Півник, почувши це, посміхнувся; всівся на паркані зручніше, витягнув шию і почав пильно вдивлятися в далечінь.

Шакал запитав у нього:

– Чому ж ти зараз не спускаєшся вниз, до мене, щоб ми гуляли і гралися разом, адже настав мир, а ти все дивишся в далечінь?

Півник відповів:

– Поважний шакале! Я бачу що там, в далечині, зібралися собаки і прямують до нас. Я хочу їм прокукурікати про те, що настала ера милосердя!

Шакал, почувши це, потихеньку почав відходити від огорожі і зібрався вже було втікати, підібгавши хвоста, аж раптом півник запитав у нього:

– Дорогий мій шакале, куди ж Ви?

Шакал і каже:

– О, мій незрівнянний, високосидячий півнику! Боюся, що ця новина ще не дійшла до всіх сільських собак. І тому для мене буде краще, поки ще ніжки мої цілі, бігти звідси якомога швидше!

Півник лише встиг помітити, як в кінці стежки промайнув хвіст шакала.

ДОГАДЛИВЫЙ ПЕТУШОК

Однажды по тропинке брел голодный шакал. Тропинка привела его к краю деревни. Смотрит, перед ним какой-то высокий, ладно сложенный забор, а на заборе сидит красивенький и упитанный петушок. Шакал, увидев его, обрадовался и подумал: “Какое везение! Перед моим взором свежайшее мясо! Сейчас я, наконец, утолю свой голод!”

С этими мыслями он подошел поближе к забору, остановился прямо перед ним и мягким и доверчивым голосом говорит:

– Здравствуй, петушок прекрасный!

Петушок ответил:

– Добрый день, рыжий ты наш!

Шакал продолжил:

– Видно, что ты счастливо живешь! Не дошла ли до тебя новая весть, которая уже гуляет по нашему огромному лесу?

Петушок спросил:

– Какая новая весть? До наших высот еще никакая не залетала!

Шакал ответил:

– Мой драгоценный петушок! Новая весть, которую я хочу тебе рассказать, великолепна! Со вчерашнего дня, после того как лев – король зверей собрал всех жителей леса на большой поляне на собрание, стало известно о наступлении эры милосердия! Лев вчера буквально сказал: “Суть дела в том, что отныне все звери в лесу – братья и сестры, и между ними должны быть мир и согласие”.

Петушок, услышав это, улыбнулся, и усевшись на заборе еще удобнее, вытянул шею и начал пристально вглядываться вдаль.

Шакал спросил его:

– Чего же ты теперь не спускаешься вниз ко мне, чтобы мы гуляли и игрались вместе, ведь наступил же всеобщий мир, а смотришь куда-то вдаль?

Петушок ответил:

– Уважаемый мой шакал! Я вижу, что там, вдали, собрались

собаки в стаю и направляются в нашу сторону. Я хочу им прокукарекать о наступлении эры милосердия в наших краях.

Шакал, услышав это, потихоньку начал отходить от забора и поджавши хвост, приготовился бежать, как тут неожиданно петушок спросил его:

– Дорогой мой шакал! Куда же вы собираетесь уходить?

Шакал ответил:

– О, мой несравненный, высокосидящий петушок! Боюсь, что весть эта еще не дошла до всех деревенских собак, и потому мне лучше, пока ножки мои целы, унести их отсюда как можно скорее.

Петушок лишь успел заметить, как мелькнул в конце тропинки его хвост.

НАЙКРАЩА ХИТРОСТЬ

Лисичка попросила у своєї матері:

– Мамо, навчи мене, будь ласка, хитрощам на випадок зустрічі з собакою, щоб я змогла залишитися живою.

На що мама-лисиця відповіла:

– Пухнасте ти моє щастя! У світі хитрощів дуже багато, але найкраща хитрість – це залишатися вдома, коли собака нишпорить поблизу, щоб ні ти не зустріла собаку, ні він – тебе!

Абдарахман Джамі

НАЙЛУЧШАЯ ХИТРОСТЬ

Однажды лисенок спросил у мамы-лисицы:

– Мамочка, можешь ли ты научить меня такой хитрости, чтобы я мог бы обмануть любую встречную собаку?

Лисица ответила ему:

– Пушистое мое счастье! На свете таких хитростей много, но, когда собака рыскает поблизости, наилучшая хитрость – отсидеться дома, чтобы ни ты не смог бы ее встретить, ни она тебя!

Абдуррахман Джамини

СЕЛЯНИН І МІЩАНИН

Жив собі один міщанин і був у нього знайомий бідний селянин. Влітку міщанин навідувався до нього у гості: відпочивав у холодку під деревами, пив, їв усе, чим пригощав його селянин.

Йшов час, минали дні і міщанин, закінчивши юридичну школу, був призначений головним суддею міста. Коли ця звістка дійшла до бідного селянина, він приїхав у місто, щоб привітати свого давнього знайомого з високою посадою.

Коли селянин зайшов до нього, міщанин саме приймав у себе місцевих вельмож. Він зробив вигляд, що не впізнав селянина і не привітався з ним. Селянин вирішив підійти ближче і привітатися. Він простягнув руку, але міщанин не подав руки і зверхньо запитав:

– Ти хто такий і навіщо прийшов сюди?

Ображений селянин відповів:

– Я твій давній знайомий. Я чув, що ти осліп і просто прийшов перекопатися, правда це чи ні?

СЕЛЯНИН У МЕЩАНИН

Жил себе мещанин, и был у него знакомый – бедный селянин. Мещанин каждое лето гостил у селянина в деревне, отдыхал в прохладе в

тени деревьев, и в полной мере пользовался хлебосольством хозяина.

Время шло, уходили деньки и через несколько лет мещанин, после окончания юридической школы, начал работать в городе. На работе он проявил себя настойчивым и старательным работником, и градоначальник, услышав и увидев это, через некоторое время назначил его главным судьей города.

Слух о назначении начал постепенно распространяться. Когда этот слух – дальний и убогий родственник новостей, дошел и до селянина, то он обрадовался успеху своего приятеля и направился в город.

Спрашивая прохожих о судье, он узнал, где тот находится, нашел здание суда и явился к нему на работу, чтобы поздравить его с высокой должностью.

Селянин зашел к нему в помещение и хотел поздороваться.

В это время судья принимал важных посетителей – городских вельмож, но, заметив селянина, сделал вид, будто-бы не узнал его. Селянин подошел ближе и хотел подать ему руку для приветствия. Но тот, не подав руки, надменно спросил:

– Кто Вы и по какому делу пришли сюда?

Селянин резко и без обиняков ответил:

– Я твой давний знакомый. Слышал, что у тебя беда – ты ослеп! Вот потому пришел проведать тебя.

НЕВЕРНЫЙ ТОВАРИШ

Жили собі два товариша, одного звали Адель, а другого – Саїд. Так сталося, що довелося їм вирушити у далеку дорогу вдвох. По дорозі вони зустріли собаку і взяли його з собою, оскільки він виявився розумним та родовитим. І де б вони не були і коли б вони не їли, то завжди давали собаці шматочок хліба чи кісточку.

На третій день подорожі на них напали розбійники. Саїд був боягузом і тому втік, а його товариш не злякався і сам вступив у бій з розбійниками. Собака, побачивши, що його хазяїн піддався нахабній атаці розбійницької зграї, в ту ж мить приєднався до нього. Одного він кусав за ногу, іншого за руку, на третього гарчав, гавкав і стрибав, і тому не витримавши відважного опору, розбійники були змушені втекти. Врятувавшись

від розбійників, Адель продовжив свою подорож з собакою. Через деякий час Адель зустрів Саїда. Він вже добре зголоднів, тож вибачився і попросив хліба. Але Адель дав хліб собаці і сказав:

– Вірний собака краще, ніж невірний товариш.

Хусейн Ваіз Кашифі

НЕВЕРНЫЙ ТОВАРИЩ

Были два товарища. Одного звали Адель, второго Саид. Первый – надежный, слово которого не расходилось с его делом, а второй – легкомысленный и боязливый. Однажды они решили вместе путешествовать.

Договорились, собрались, и в путь.

По дороге они встретили бездомную собаку и взяли ее с собой. Собака оказалась породистой и смышленной.

Всякий раз, когда они делали привал, чтобы отдохнуть и покушать, то собаку тоже поили и кормили.

Через несколько дней, во время путешествия, они подверглись наглой атаке разбойничьей шайки. Саид от страха сразу сбежал, а Адель начал оказывать им яростное сопротивление. Собака тотчас же присоединилась к нему, одного хватала за ногу, другого кусала за руку, на третьего рычала, лаяла и прыгала. Не ожидав такого яростного отпора, шайка мигом потеряла свой боевой дух и, попятившись, разбойники сбежали.

Спасшись от разбойников, перевязав свои раны и приведя свою одежду в порядок, Адель пустился опять в путь с собакой.

Через некоторое время они встретили своего товарища Саида. Он уже был голодным, каялся за свое малодушие и просил хлеба. Его бывший товарищ Адель, дав хлеб собаке, сказал:

– Верная собака лучше, чем неверный товарищ.

Хусейн Ваиз Кашифи

ОПОВІДАННЯ ПРО ПРАВДУ І БРЕХНЮ

Дійшла до мене новина, що шах наказав убити полоненого. Засуджений до страти чоловік у такому безнадійному стані почав сварити шаха. Недарма кажуть: приречений померти говорить усе, що йому забажається.

Шах, не знаючи мови полоненого, запитав у своїх візирів:

– Що це він говорить?

Один доброзичливий візир відповів:

– Ваше милосте, він каже, що могутнім правителям подарено Всевишнім тримати свою злість в руках і прощати гріхи своїм підлеглим.

Шах змилювався над полоненим і відмінив смертну кару. Але інший візир, який був злісним ворогом доброго візиря, сказав:

– Я маю за правило говорити шаху лише правду, тому скажу, що цей полонений лаяв і нарікав на вас, моя величносте.

Після цих слів шах дуже образився і відповів йому:

– Брехня мого візиря для мене була приємнішою, ніж твоя правда, бо він намагався своєю неправдою врятувати від смерті полоненого, а ти, сказавши правду, хотів помститися йому.

Мудреці кажуть: “Брехня заради миру і добра краща за правду задля війни і зла”.

Лихо, коли людина, до якої прислухається сам шах,
Говорить все, окрім хороших,
добрих слів. Шкода і жах!

Мусліхаддін Сааді

РАССКАЗ О ПРАВДЕ И ЛЖИ

Слышал я, что однажды шах подал знак убить плененного.

Приговоренный к казни пленник, пребывая в безнадёжном состоянии, начал ругать и поносить шаха грубыми словами. Не зря говорят, что приговоренному к смерти уже в душе нечего таить.

Не зная языка пленника, шах спросил у присутствующих:

– Что он говорит?

Один из мудрых визиров сказал:

– Ваше превосходительство, он сказал, что великим даровано Всевышним сдерживать свой гнев в руках и прощать грехи слуг.

Ответ визиря подействовал и шах отменил смертную кару.

Второй визирь, противник первого, сказал:

– Люди нашего круга должны воздержаться от утаивания правды от шаха, и потому я, ваше величество, скажу Вам, что этот пленник грубо поносил вас.

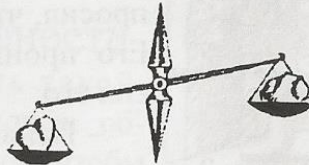
Шаху речь второго визиря пришлась не по нутру, и он сказал:

– Ложь, в которой мудрый совет, лучше правды, сеющей вражду и возбуждающей смуту.

Если чьи-нибудь слова шах благотворит,

Жаль, если он пустое говорит.

Муслихаддин Саади

ОПОВІДАННЯ ПРО ЛІЦЕМІРСТВО

Одного разу загед-самітник був гостем шаха. За обідом загед їв менше, ніж завжди, а коли читали намаз, він довше, ніж будь-коли молився, аби показати, що дуже набожний.

Паломниче, боюся, що ти не дійдеш до Кааби,
бо шлях, який обрав собі – в нікуди, о арабе!

Загед повернувся додому і попросив накрити стіл. Його мудрий син здивовано запитав:

– Батьку, Ви були в гостях у самого шаха, хіба ж Ви там не наїлися?

Загед відповів сину:

– Я майже нічого не їв, щоб довести, що я справжній аскет.

На що син сказав:

– Тоді вам гріх читати намаз, бо людина повинна бути правильною і чесною перед Богом і собою, а не перед іншими.

Навіщо виставляєш ти напоказ невластиве?

Приховувати своє єство насправді некрасиво.

І зиск який від лицемірства? Хіба тобі це треба

В той трудний день, коли усі дізнаються про тебе?

Мусліхаддін Сааді

РАССКАЗ О ПИЩЕТЕРЧИ

Однажды захед-отшельник был гостем шаха. Когда сели за трапезу, захед ел меньше необходимого, а намаз прочел дольше, чем полагается по обычаю, в тайной надежде, чтобы его воздержанность и усердие подняли бы его авторитет перед шахом.

Боюсь, что ты, паломник, не дойдешь до Каабы,

Потому что мчишься по Туркестанской дороге!

Захед вернулся домой и попросил, чтобы ему накрыли стол. Его пронцательный сын спросил его:

– Папа, вы же были на пиру у

шаха, разве там вы не наелись?

Захед ответил:

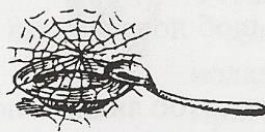
– На трапезе у шаха я не стремился утолить свой голод, ибо большая выгода была в том, чтобы воздержаться от еды.

На этот ответ сын сказал:

– Точно также вы сегодня можете пропустить намаз, так как никакого хорошего деяния не совершили, чтобы благо от чтения намаза венчал бы его.

На ладонях выставлены умения твои,
Изъян и порок спрятаны за пазухой.
Что же ты, надменный, купишь на медяки,
Когда, вот-вот, настанет день беды?

Муслихаддин Саади

ОПОВІДАННЯ ПРО ПРАВЕДНІСТЬ

Майно повинно приносити користь і полегшувати життя, і ні в якому разі ви не маєте витратити усе своє життя, аби зібрати на нього гроші. Мудреця запитали:

– Хто жив праведно, а хто – неправедно?

Він відповів:

– Той жив праведно, хто сам їв та давав іншим, а хто був жадібним, той даремно витратив своє життя і, помираючи, втратив усе.

Мусліхаддін Сааді

РАССКАЗ О ПРАВЕДНОСТИ

Вещь должна быть такой, чтобы приносила пользу и облегчала жизнь, а не такой, чтобы вы потратили свою жизнь на то, чтобы копить на нее. Мудреца спросили:

– Кто жил праведно, а кто неправедно?

Ответил:

– Тот жил праведно, кто сам ел и другим давал, а кто был скрягой, тот зря потратил свою жизнь и, умирая, потерял все.

Муслихаддин Саади

ПРИТЧА ПРО КОРИСТЬ ЄДНОСТІ І ДРУЖБИ

Хлопчик прийшов до батька і пожалівся йому:

– Тату! Мене образив сусідський хлопчик!

Батько хлопчика зібрав усіх своїх синів, кожному дав по лозині і попросив, щоб наймолодший зламав свою лозину. Він це зробив легко. Тоді батько зібрав у всіх лозини, змінив зламану цілою і зв'язав їх до купи. Потім кожному синові дав спробувати зламати зв'язаний жмут, але ніхто із синів не зміг цього зробити. Тоді батько сказав їм:

– Рідні мої! Ось бачите, якщо ви разом будете протистояти біді, то ніхто не зможе образити вас.

Наймолодший сказав:

– Тату! Але ж люди – це не лоза, чим же їх зв'яжеш?

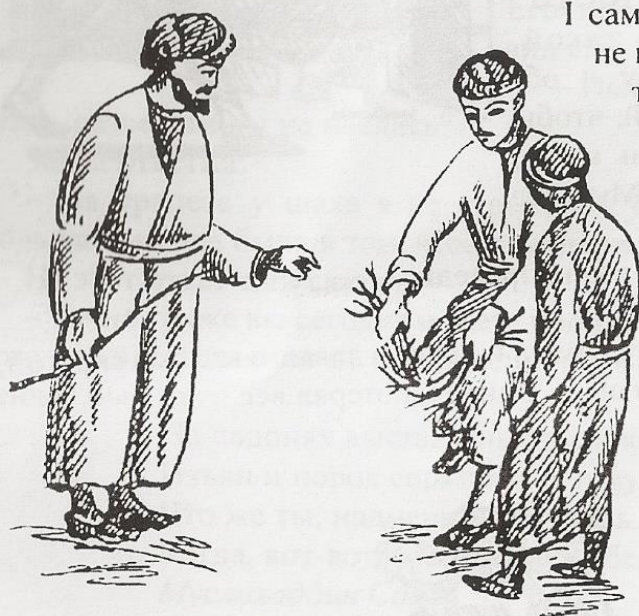
Від такого простого і дивного запитання всі почали сміятися. Батько почекав, поки вони заспокоються, після чого відповів:

– Мій дорогенький синочку! Люди не лоза, але їх зв'язати можна.

І саме такими мотузками, яких не побачиш, не відчуєш на дотик і у вузол не зв'яжеш.

Зазвичай зв'язує родина, страх чи кохання, або ж користь. Остання найважливіша. Але користь буває різною – особиста, групова, суспільна та інша. І не буває гірше, ніж тоді, коли невелика групка людей зв'язана лише заради особистого збагачення і грабує суспільство. І навпаки, найкраще, коли цілі і корінні інтереси всіх членів

суспільства врешті-решт співпадають. Тоді ніхто і ніщо не може знищити таке суспільство і всі інші взаємини можуть у ньому вільно розвиватися.

ПРИТЧА О ПОЛЬЗЕ ЕДИНСТВА И ДРУЖБЫ

Мальчик пришел к отцу и пожаловался ему:

– Папа, а пап! Меня соседский мальчик обидел!

Отец мальчика собрал всех своих сыновей, и каждому дал по пруту, и попросил самого младшего, чтобы он сломал свой прут. Он свой прут легко сломал. После этого он собрал у всех пруты, добавил вместо сломанного целый и связал их в пучок. Потом пучок дал каждому, чтобы тот сломал его, но никто из них этого сделать не смог. Тогда он сказал сыновьям:

– Родные мои! Вот видите, если вы будете вместе сопротивляться беде, то никто вас обидеть не сможет.

Самый младший спросил:

– Папа, но люди не пруты, чем же их свяжешь?

От такого простого и удивительного вопроса все начали смеяться, и отец подождал, пока они успокоятся, после чего ответил:

– Мой дорогой сыночек! Люди не пруты, но связать их можно. Да еще такими веревками, которых не увидишь, не потрогаешь, и в узел не свяжешь.

Обычно эти узы бывают либо родственными, либо из-за страха, либо из-за любви, либо, наконец, из-за выгоды.

Самая важная среди них – это выгода. Но выгода бывает разной – личная, групповая, общественная и прочая, и прочая. И хуже нету, если небольшая кучка людей связана лишь ради личного обогащения и грабит общество. И наоборот, лучше не бывает, если интересы всех членов общества, в конечном счете, единые. Тогда такого общества никто и ничто не может уничтожить, и все другие отношения могут в нем свободно развиваться.

ПРІТЧА ПРО СУПЕРЕЧКУ МІЖ ЗНАВЦЕМ ГРАМАТИКИ І МАТРОСОМ

Одного разу на корабель сів учений-граматик. Він був дуже гордою і самозакоханою людиною. Під час морської подорожі він завів розмову з матросом і одразу ж запитав у нього:

– Скажи мені, будь ласка, ти синтаксис чи письмо красне вивчав?

На що матрос відповів:

– Ні, на жаль.

Тоді вчений з високо піднятою головою зухвало сказав:

– Ти, моряче, даремно витратив половину свого життя!

Такої відповіді матрос не очікував, тому дуже образився, але

оскільки він був вихованою і достойною людиною, тому промовчав, затаївши образ у душі.

Одного дня над морем повіяв сильний вітер і перетворив морські хвилі на водяні гори, які з великою силою бились об корабель. Від ударів хвиль корабель тріснув і почав тонути. Тоді матрос запитав у блілого, наляканого вченого:

– Скажіть, будь ласка, чи вчилися Ви коли-небудь плавати?

Філолог сповненим жаху голосом відповів:

– Ні, о душенько моя, ніколи.

На що матрос сказав:

– Шкода, але Ви даремно прожили своє життя, бо наш корабель іде на дно!

Джалаледдін Румі

СПОР МЕЖДУ ГРАММАТИКОМ И МОРЯКОМ

Однажды на борт корабля поднялся ученый – грамматик. Он был самовлюбленным и высокомерным человеком. После того как корабль вышел в открытое море, он, гуляя по палубе, встретил какого-то моряка и завел с ним беседу.

Во время беседы он спросил моряка:

– Учили ли Вы синтаксис и изящную словесность?

Моряк ответил:

– Нет, Ваша светлость!

На это ученый сказал ему:

– Зря Вы потратили половину жизни!

Такого ответа моряк не ожидал, поэтому очень обиделся. Но так как был очень воспитанным человеком и имел способность всегда держаться с достоинством, то промолчал и обиду не высказал.

Через несколько дней на море поднялся сильнейший ветер и превратил морские волны в громадные водяные горы, которые со всей

своей мощью бились об корабль. Корабль не выдержал таких мощных ударов и начал раскалываться. Моряк, встретив бледного, напуганного ученого, спросил:

– Мой дорогой мастер, учились ли Вы когда-нибудь плавать?

Грамматик с ужасом в голосе ему ответил:

– Нет, нет, о свет моих очей!

– Тогда, – сказал ему моряк, – Вы потратили всю свою жизнь зря, так как корабль идет ко дну!

Джалаледдин Руми

ПРІТЧА ПРО ТАЄМНИЦЮ ПЕРЕТНОГ ЗПОВІДЬ

Мойсей запитав у Бога:

– Чому деякі із створених тобою людей мають нечестиві задуми і творять зlodіяння?

Бог відповів:

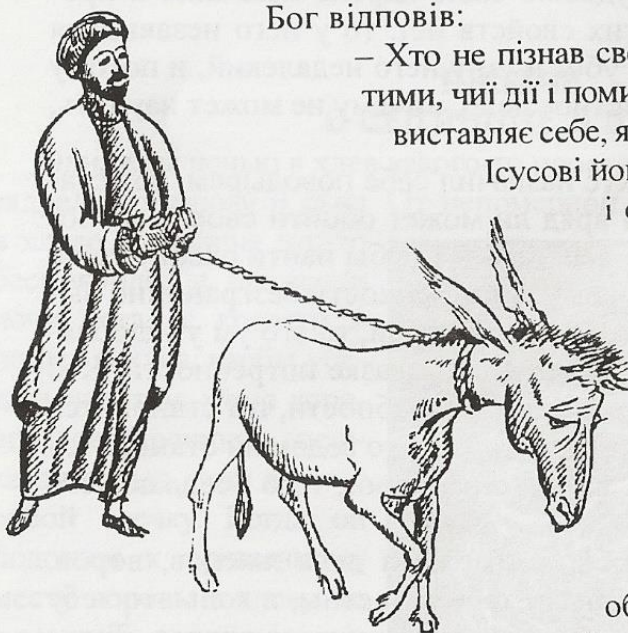
– Хто не пізнав свого пророка і йде слідом за тими, чії дії і помисли подібні до тварини, той виставляє себе, як віслюк, поза суспільством.

Ісусові його доля подарувала пізнання і освіченість, і якщо у когось

немає таких якостей, то його долі не позаздриш, його зірка не горить у небі, він убогий, і розум його недалекий; тому він завжди слідує за віслюками, а віслюк, як ми знаємо, добром навчити не може.

Хто своїм поводитирем обрав бажання і уподобання, той слугує віслюкам, а слуга на-

вряд чи зможе обійти свого господаря. У віслюка лише одне бажання, де б знайти сіна, аби поїсти. Якщо у людини життєві потреби безмежно виростили, то її розум уподібнюється розуму віслюка, і він діє наосліп, виконуючи всі його забаганки. Хто прагне, щоб його розум випередив його потреби, той їде верхи на віслюку, а коли візжі в твердих руках,

то загнущана тварина стає покірною і податливою, як теплий віск. У кого ж навпаки, того осідлають, як тупого віслюка, його ж забаганки.

Завжди потрібно намагатися, щоб думки і дії брехунів, грабіжників, розбійників та злодіїв були тобі відомі. І якщо тобі це вдасться, ти зможеш випередити їх на два-три кроки. Тоді ти завжди своїми рішучими діями в міру своїх можливостей і сил зможеш звести на нівець їхні лихі справи.

Джалаледдін Румі

ПРИТЧА О ТАЙНЕ ПОБЕД ЗЛОДЕЕВ

Моисей спросил Господа:

– Почему некоторые из сотворенных тобой людей имеют преступные замыслы и творят злодеяния?

Ответил он:

– Кто не познал своего пророка и идет вслед за теми, образ действий и помыслы которых подобны ослиным, тот ставит себя, как осел, вне общества. Иисусу судьбою было дарено познание и просвещение, и если у кого-то этих свойств нет, то у него незавидная судьба, его звезда не горит, он убог и ум у него недалекий, и потому следует за ослиами, а осел, известное дело, ничему не может научить, кроме как делам ослиным.

Кто свои желания и свой вкус назначил себе поводырем, тот становится слугой ослон, а слуга вряд ли может обойти своего господина. А у осла только одна главная цель – где бы найти охапку сена, чтобы набить желудок. Если у кого-то потребности безгранично выросли и обогнали его умственные способности, то его ум уподобляется ослиному и он действует вслепую по указке потребности. Кто же старается, чтобы его ум опередил его потребности, тот становится седоком осла, а когда уздцы в твердых руках, то ведомый становится податливым, как теплый воск, а у кого наоборот, того оседлают его желания как тупого осла.

Всегда надо стараться, чтобы помыслы и дела лжецов, воров, разбойников и прочих злодеев были тебе известны, а коль это тебе удастся, то ты можешь опередить их на два-три шага вперед. Тогда ты своими решительными действиями всегда, по мере своих возможностей и сил, можешь свести на нет их мерзкие дела.

Джалаледдин Руми

ПРИТЧА ПРО СЕЛЯНИНА І ЛЕВА

Одного разу вночі у хлів селянина пробрався лев і з'їв його корову. Наївшись, лев ліг на місці корови, аби відпочити. Відчувши що щось не так, селянин посеред ночі встав з ліжка і пішов до хліва, аби переконатися, що з коровою все гаразд. Він так поспішав, що навіть забув узяти з собою свічку.

Селянин підійшовши до місця у хліву, де зазвичай спала корова, простягнув руку і намацав лева та погладив йому спину і боки, як завжди гладив своїй корові.

А в цей час ситий лев подумав собі:

– Який же він дурень – напевно переплутав мене зі своєю коровою! Хіба міг би він навіть наблизитися до мене, якби це трапилося серед білого дня? Він би зі страху помер лише від одного мого вигляду!

Недаремно мудрі люди кажуть:

Спочатку істину пізнай!

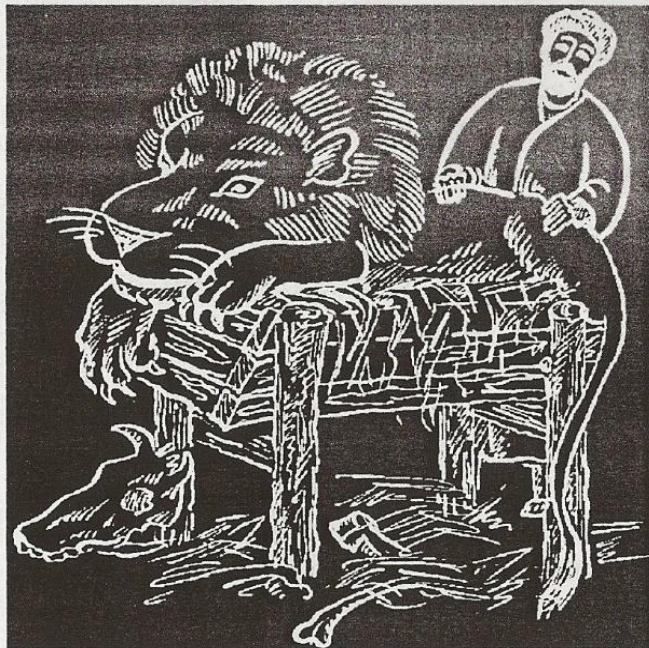
Лиш потім очам вже довіряй.

Джалаледдін Румі

ПРИТЧА О СЕЛЯНИНЕ И ЛЬВЕ

Однажды ночью в хлев какого-то простака-селянина пробрался лев, задрал его корову и съел. От непомерной сытости лев лег отдохнуть в хлеве. Селянина что-то беспокоило, и он среди ночи встал с кровати и пошел в хлев, чтобы убедиться в том, что с коровой все хорошо. В спешке он забыл даже взять с собой свечку. Когда он подошел к привычному месту коровы в хлеву, то в темноте ощупью нашел льва и погладив ему спину и бока, и почесав ухо, подумал, что с коровой все хорошо и успокоился.

А в это время лев, смотря на него, думал:

– Этот надменный и слепой селянин, наверное, счел меня своей коровой и чешет меня в темноте. Ему повезло, так как я сыт. Если бы он увидел меня при свете дня, то давно бы лопнул его желчный пузырь от страха!

Мудрец! Если поймешь глубинный смысл событий и явлений, то в пронизательности и благородности оставишь далеко позади самого Атефа.

Джалаледдин Руми

РОВІСТЬ ПРО БАГДАДСЬКОГО ЗМІЄЛОВА

Ось ми і дійшли до цікавої історії про надзвичайні події сивої давнини. Оскільки кожне оповідання має своє особливе значення і свою таємницю, то коли Ви уважний та вдумливий читач, Ви легко зрозумієте суть цієї історії.

Отож, давним-давно жив у славному місті Багдаді мисливець-змієлов. Він був досить легковажним, марнославним чоловіком і ніколи не намагався розібратися в чому-небудь глибоко, ніколи не виявляв бажання дійти до суті речей, дуже любляв швидку їзду на верблюдах і був шукачем пригод.

Одного дня у його нареченої виникло дивне бажання: мати гарну живу змію. Бажання коханої – закон, і він вирушив у гори, щоб упіймати яку-небудь незвичайну змію, аби потім принести її в мішечку і показати коханій.

Довго він блукав горами у пошуках змії, піднімаючись все вище і вище, і ось вже дійшов до вікових снігів і льодовиків, але так і не знайшов жодної. Він уже майже втратив надію, оскільки навколо була зима. Але ж недаремно кажуть: “Хто шукає, той знаходить”. Раптом ось вона – удача: він примітив у великій крижаній розщелині величезну змію. Спочатку він завмер від страшного вигляду змії, а потім подумав: “Очі в неї заплющені, вона не ворухиться, отже, скоріше вона мертва, чим жива, або, напевно, вона заснула. Я зараз влучу в неї камінцем, якщо поворухнеться, значить жива і треба втікати, а якщо ні – мертва”.

Змієлов взяв камінь і кинув у змію, але вона продовжувала лежати без жодних ознак життя.

– Мертва! – вирішив змієлов. – Хоч вона величезна і страшна, зате мертва. А мертва, як відомо, мовчать і не кусаються! Якщо мені

вдається затягнути її до Багдаду, то я одразу ж стану знаменитим! До того ж зможу заробити за її показ великі гроші.

Так міркував собі змієлов, наш любитель пригод. З величезним зусиллям він витягнув зміюку з розщілини і трішки спустив її вниз згори. На це він витратив багато сил, і тому дуже стомився. Тоді подумав, що було б непогано спуститися до найближчого села і знайти собі помічників, які б допомогли довести її у славне місто Багдад. Як задумав мисливець, так і зробив. Рано вранці разом з помічниками-простаками, він увійшов у місто Багдад зі змією, навантаженою на віслюків. Але ні він, ні його нерозумні помічники як слід не роздивилися на ту змію. Вона була жива, але задубіла, і тому не мала жодних явних ознак життя.

Увійшовши до міста, вони неподалік від ріки дуже швидко спорудили поміст, оскільки здивовані виглядом і розмірами змії люди охоче допомагали їм у цьому.

Після того як поміст був готовий, вони поклали туди змію, обмотали її задля безпеки мішковиною і мотузками. Поміст загородили і почали готуватися до показу змії, щоб отримати прибуток.

Тим часом чутки, буцімто величезна кількість змій, заповнили славне місто Багдад і проникли у всі його закутки. Жителі поспішили на майдан, щоб побачити чудо-змію. Змієлов став багатіти на очах.

А сонце помалу піднімалось все вище і вище, посилаючи промені на землю, на воду, на листя, на людей – і на змію. Від сонячного тепла змія поступово почала оживати і ворухитися. Натовп заметушився, тисячі людей почали відступати назад, штовхатися, скрізь лунали крики, зойки, що переростали в страшенний гул.

Від шуму змія зовсім прокинулася й підняла голову, відкрила свою пащу і різким рухом порвала всі мотузки, якими була зв'язана. І всі раптом побачили і зрозуміли, яке страшне чудовисько ожило перед ними. Змієлов, не чекавши такого, завмер на місці, думаючи про те, кого ж він приніс на майдан, а його помічники почали втікати, але вже не змія, а розлючений дракон, вмить наздогнав їх і зжер, далі наступив на змієлова і розчавив його, після чого з усієї сили вдарив по натовпу.

Тисячі і тисячі людей були розчавлені і побиті, але знайшлися і сміливці, які взявши в руки каміння, почали бити дракона, і повибивали йому очі. Осліплений від ударів, він упав у рів біля ріки, де вони і доби́ли його.

А ви, мої дорогі читачі, часом не тягнете для всезагального огляду задубілу величезну змію? Ні? Але хіба ж ваші непомірні бажання і дика, неусвідомлена жага не є вашими задубілими до певного часу

драконами? І чи немає у вас наміру витягати їх на пекуче іракське сонце?

Чи не краще тримати свої безмежні, палкі бажання і непомірний апетит у холоді скромності та тіні достатку, щоб вони не стали непокірними і не наробили великих бід?

Обирайте ж собі таких вождів, які могли б боротися з поки що припишклими драконами, і остерігайтеся тих, які не можуть передбачити неминучі наслідки своїх дій.

За Джалаледдіном Румі

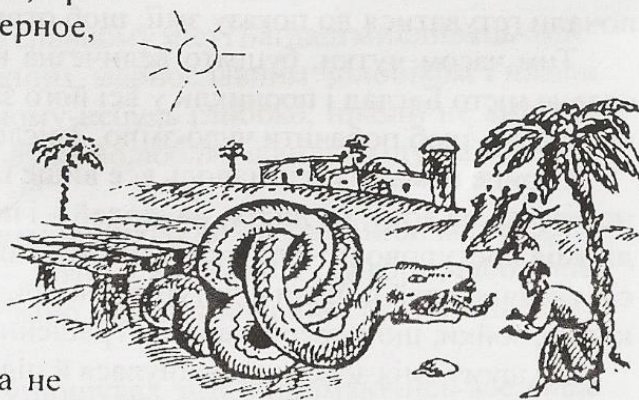
ПОВЕСТЬ О БАГДАДСКОМ ЗМЕЕЛОВЕ

Вот мы и дошли до любопытной истории об удивительных делах давно минувших дней. Так как каждый рассказ имеет свой особый смысл и свою тайну, то вы, проницательный читатель, наверное, легко уловите его смысл.

Итак, в те дни жил в славном городе Багдаде охотник-змеелов. Он был довольно легкомысленным, тщеславным человеком и никогда не старался разбираться в чем-то глубоко, и никогда не проявлял желание дойти до сути вещей, был большим любителем быстрой езды на верблюдах и искателем приключений.

В один из обычных дней у его подруги, искательницы сильных ощущений, возникло удивительное желание – иметь красивую живую змею. Желание подруги – закон, и он отправился в горы, чтобы найти и поймать какую-нибудь изящную змею, чтобы потом, поместив ее в мешочек, привести и показать своей любимой подруге.

Долго он блуждал в горах в поисках змей, взбираясь все выше и выше, и вот уже дошел до вечных снегов, и не обнаружил ни одной. Он почти потерял надежду найти кого-нибудь, так как кругом уже была зима. Но не зря говорят, что – кто ищет, тот найдет. Вдруг, вот она – удача, он заметил в большой трещине в леднике огромную

змею. Сначала он пришел в ужас от страшного вида змеи, а потом подумал: “Глаза у нее закрыты, и она не шевелится. Это хорошо. Сейчас брошу в нее камень, если будет шевелиться, значит, она жива и надо убегать, если нет, то она мертва”.

Змеелов взял булыжник и бросил его в змею, но удар не подействовал.

– Мертва! – решил змеелов. – Хотя она огромна и страшна, но зато мертва. А мертвые, известное дело, молчат и не кусаются! Если мне удастся притащить ее в Багдад, то я сразу стану знаменитым! И к тому же могу заработать большие деньги, показывая ее.

Так думал себе змеелов. Наш любитель приключений с огромным трудом вытащил змею из расщелины и потащил ее немножко вниз с горы. На это у него ушло много сил, и потому он очень устал. Тогда он подумал, что неплохо бы спуститься в ближайшую деревню, найти двух-трех подельников, и с их помощью привезти ее в славный город Багдад. Как задумал охотник, так и сделал. Рано утром он, в компании двух простаков, вошел в город Багдад с нагруженной на ослах змеей. Но ни он, ни его спутники – олухи, не разглядели как следует, ту змею. Она была живой, но окоченевшей от холода, и потому не подавала явных признаков жизни.

Войдя в город, они возле реки очень быстро соорудили помост, так как люди, пораженные видом змеи, добровольно и охотно помогали им во всем.

После того как помост был готов, они на нем поместили ту змею, обмотав ее на всякий случай мешковиной и веревками. Готовый помост стал сценой, ее отгородили, и эта тройка стала готовиться к показу змеи, чтобы получить свой барыш.

Тем временем слухи, словно огромная стая змей, накрыли замечательный город Багдад и проникли во все уголки города. Проснувшийся город поспешил на площадь, чтобы увидеть чудо-змею. Змеелов прямо на глазах начал богатеть.

Наставал день и солнце поднималось все выше и выше, посылая свои живительные лучи на землю, на воду, на листья, на травку, на людей и – на змею. От ласкового тепла змея постепенно оживала, и вот, приходя в себя, начала шевелиться. Толпа возбудилась еще больше, тысячи людей начали пятиться назад, возникла суматоха и вслед за нею давка, слышались крики, переходящие в страшный рев. От рева толпы змея окончательно проснулась, и подняв голову, открыла свою пасть и резким движением порвала все веревки, которыми была опутана, и все вдруг увидели и осознали, какое страшное чудовище

перед ними ожило. Змеелов, не ожидавший такого поворота событий, замер на месте, думая о том, кого же он привез на площадь, его сообщники сразу стали удирать, но уже не змея, а свирепый дракон, мигом настиг их и сожрал, и вслед за этим, наступив на змеелова и раздавив его, со всей своей огромной силой и мощью ударил по толпе. Тысячи и тысячи людей были побиты и задавлены, но нашлись и смельчаки, которые, взяв в руки булыжники, начали бить дракона по голове, попали ему в глаза, и ослепленный от ударов дракон упал в ров возле реки, где они его и прикончили.

А вы, мой дорогой читатель, случайно не тащите ли на всеобщее обозрение замерзшую громадную змею? Разве ваши непомерные желания и дикая, неосознанная страсть не являются вашими окочевшими до поры до времени драконами, и нет ли у вас намерения выставить их на горячее иракское солнце?

Не лучше ли держать свои чрезмерно горячие желания и непомерно разыгравшийся аппетит в холоде скромности и тени довольствия, чтобы они не стали непокорными и не наделали больших бед?

Выбирайте же себе таких вожakov, которые могли бы сражаться с пока что заснувшими драконами, и остерегайтесь тех, которые не могут предвидеть даже ближайшие последствия своих действий.

По Джалаледдину Руми

РІЗНІ ПОГЛЯДИ ЩОДО ТОГО, ЯК ВИГЛЯДАЄ СПОН

Дуже давно в далекій Індії трапилась цікава історія. У глибоку і темну печеру випадково зайшов слон. Першим із людей у ту печеру потрапив надто цікавий і балакучий мандрівник. Коли він вийшов звідти, то почав розповідати кожному, кого зустрічав, про дивну істоту, що там мешкає. І чутки про ту дивовижну істоту стали поширюватися так швидко, ніби вогонь по сухій траві. І люди, щоб дізнатися, хто ж насправді живе у темній печері, почали туди навідуватися.

Оскільки у такій темряві нічого не було видно, вони були змушені йти навіпомацки. Хтось торкнувся до хобота слона і вийшовши з печери сказав, що та істота схожа на водостічну трубу. Іншому вдалось торкнутись вуха слона, і йому здалося, що невідома тварина схожа на віяло. Хтось доторкнувся до ноги слона і сказав, що це на-

гадує йому колону палацу. Ще чиясь рука сягнула спини слона, і він стверджував, що невідома тварина в печері більш за все схожа на королівську тахту. Ще якийсь, із синім носом, схожим на зіпований баклажан, і блідим обличчям, що свідчило про його злочинне минуле, стверджував, що це – всяка змія, хвіст якої він тримав у руці. Інший чоловік, в помаранчевій чалмі, у якого на шиї висіла ріжками донизу дирява, як решето, підкова, схожа на знак біди, з піною біля рота стверджував, що в печері він потрапив під потік теплого водоспаду з різким, неприємним, але знайомим запахом.

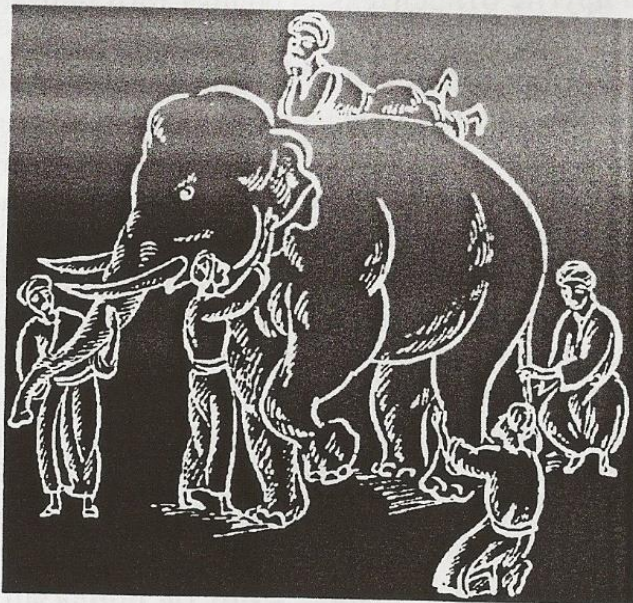
Майже кожен, хто відвідав загадкову печеру, в глибині душі був впевнений, що інші помиляються стосовно образу невідомої істоти! І вважав, що він найбільш близький до дійсності, тому що спирався на свій досвід, на те, що підказувала йому його уява! Ніхто з них не звертав уваги на те, що їх уявлення про одну і ту ж саму річ різко відрізняються. Але, зазвичай, рідко хто може здогадатися взяти свічку і освітити весь предмет суперечок і розходжень. Тоді самі, здавалось, суперечливі риси раптово та одночасно, як за помахом чарівної палички, поєднуються разом і кожне знаходить своє необхідне місце, і несподівано слон з'являється перед вами у всій своїй красі та величі.

Наші почуття, як і наші долоні, не можуть охопити всього. Всевидяче око – це одне, а долоні – щось інше. Тож облиш осторонь свої почуття, свої долоні і пізнай істину всевидячим оком. Як океан рухає долоні, ти бачиш, але величі океану не помічаєш. Твоє тіло – твій корабель, хто ж буде ним керманити, якщо ти в ньому заснеш? Якщо ти прив'язаний лише до земних благ, як корабель до якоря, звільнись і шукай свою сутність в духовності.

За Джапатеддіном Румі

РАЗНОГЛАСЯ ПО ПОВОДУ ОБПІКА СЛОНА

Однажды в далекой Индии неожиданно произошло удивительное событие. В большую, глубокую и темную пещеру

случайно забрел слон. Первым из людей в эту пещеру попал один очень любопытный и словоохотливый странник, который, выйдя отсюда, рассказывал каждому встречному об удивительном существе, обитающем в нем. И слух об этом существе стал распространяться так быстро, как будто огонь по сухой траве и люди стали ходить в ту пещеру, чтобы понять, кто же там живет.

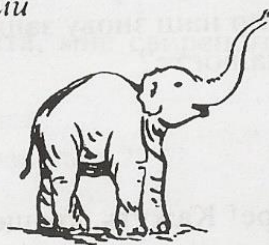
Так как в темноте ничего не было видно, то люди руками пытались осязать его. Кто-то на ощупь добрался до хобота слона, и после того как вышел из пещеры, объявил, что неизвестное животное похоже на водосточную трубу. Второй умудрился как-то руками дотронуться до уха слона и был абсолютно уверен, что неизвестное животное и опало почти одно и то же. Третьему удалось обнять во тьме ногу слона, и он заявил, что это нечто ничем не отличается от дворцовой колонны. А четвертому удалось каким-то непостижимым образом взобраться на спину слону, и после этого он доказывал, что неизвестное существо в пещере скорее всего подобно королевской огромной тахте и баста! Пятый, с синеватым носом, похожим на испорченный баклажан, и бледным лицом, выдававшего в нем бывшего злодея, твердил о висящей змее, хвост которой он точно держал в руке, а шестой, в оранжевой чалме, с висящей на шее рожками вниз и дырявой как решето подковой, похожей на знак беды, с пеной у рта утверждал, что в пещере он попал под струю теплого водопада с резким, неприятным, но знакомым запахом.

Почти каждый, кто посетил загадочную пещеру, в душе был уверен, что другие относительно облика того неизвестного существа глубоко заблуждаются! И считал, что более близко к действительности то, что добыто его опытом и что нарисовало ему его воображение! Каждый не обращал внимание на то, что его познания об одном и том же резко отличаются от познания другого. Но, как часто бывает, редко кто догадывается и пытается **взять свечу и осветить сразу весь источник разногласий и расхождений**. Тогда самые, казалось, противоречивые свойства вдруг, как будто по мановению волшебной палочки, соединяются вместе, и каждое находит свое необходимое место, и слон неожиданно предстает перед взором во всей своей красе и величии.

Наши чувства, как наши ладони, не могут охватить всего сущего. Всевидящее око — одно, а ладонь — другое. Потому оставь в стороне свои чувства, свои ладони и попытайся узреть океан всевидящим оком. Странно, как океан двигает ладони — ты видишь, а самого океана не замечаешь. Твое тело — твой корабль, и кто же будет вести его, если ты в нем заснешь? Если ты привязан лишь к земным благам,

как корабль к якорю, освободись и ищи свою суть в духовной пище.
По Джалаледдину Руми

ПРИТЧА ПРО НАМІР ЖИТЕЛЯ МІСТА КАЗВІН ЗРОБИТИ СОБІ ТАТУЮВАННЯ І ВІДНОВУ ВІД НЬОГО ЧЕРЕЗ БІЛЬ ВІД ГОЛКИ

Зараз я хочу вам розповісти про дивні вчинки і звички деяких жителів міста Казвіна. Одна із них – це бажання мати татуювання.

Якось один казвінець прийшов до майстра, аби той зробив йому тату. Майстер запитав:

– Що ви бажаєте, щоб я вам наколов?

Казвінець сміливо відповів:

– Наколіть, будьласка, мені розлюченого лева, оскільки лев – мій знак зодіаку!

Майстер поцікавився:

– А куди саме ви хочете наколотити?

Чоловік відповів:

– На лопатці.

Майстер, підготувавши голку і фарбу, швиденько взявся за свою роботу. Але раптом наш сміливий богатир почав скиглити від болю і запитав:

– Поважний мій майстре, кого це ви малюєте?

Майстер відповів:

– Ви замовили лева, ось я і почав його наколювати.

Богатир знову запитав:

– А з чого саме ви почали його малювати?

На це майстер відповів:

– З хвоста!

Чоловік жалібним голосом просить:

– Будь ласка, облиште це, о великий майстре! Можна і без цього хвоста обійтися. Цей хвіст зараз стоїть в мене поперек горла, наче якась кістка. Нехай лев буде без хвоста, бо моє серце не може витримати цього болю.

Майстер, без жодних докорів сумління, почав далі малювати іншу частину тіла лева. Богатир наш знову запитує:

– Що саме ви зараз малюєте?

Він відповів:

– Малюю вухо!

Богатир каже:

– Мій мудрий майстре! Кажуть, краще менше, але краще, і тому облиште, будьласка, це вухо і наколіть що-небудь інше!

Майстер знову перейшов на іншу частину тіла лева. Казвінець, ледве терплячи біль, запитує:

– А що зараз ви малюєте?

– Мій дороженький, – відповідає майстер, – наколюю живіт!

Богатир не витримав і закричав:

– Нехай лев буде без живота!!!

Почувши цей крик, майстер зняковів і завмер від здивування, але потім розізлився, кинув на землю голку і сказав:

– Що ж за клієнт мені попався?! Де це ви бачили лева без голови, без живота і хвоста? Сам Господь Бог не зміг би створити такого!

Дорогий читачу! Нехай сліпа пристрасть і непомірні бажання переслідують вас, але ви проявіть витримку і трішки потерпіть, щоб перебороти їх і назавжди їх позбутися.

Джалаледдін Румі

**ПРИТЧА О НАМЕРЕНІИ ЖИТЕЛЯ ГОРОДА КАЗВИНА
СДЕЛАТЬ СЕБЕ ТАТУИРОВКУ И ОТКАЗАВШЕГОСЯ
ОТ СВОЕГО НАМЕРЕНИЯ ИЗ-ЗА БОЛИ.
ПРИЧИНЯЕТОЙ ШПЛОЙ**

Здесь я окажу Вам любезность и расскажу о прелюбопытнейших поступках и привычках некоторых жителей Казвина. Одна из них – это страсть иметь какую-нибудь татуировку.

Однажды один казвинец смело явился к мастеру, чтобы попросить его сделать тату. Мастер спросил:

– Что же Вы хотите, чтобы я изобразил?
Казвинец ответил:
– Наколите, пожалуйста, мне свирепого льва, так как мой знак зодиака – лев!
Мастер поинтересовался:
– Куда вы прикажете наколоть?
Мужчина сказал:
– На лопатке!
Мастер не мешкая, сразу взял свою иглу и краску и приступил к делу. Но тут наш богатырь от боли начал ныть и спрашивает:
– Уважаемый мой мастер! Кого же вы рисуете?
Мастер отвечает:
– Вы заказали льва, вот я и начал его рисовать.
Богатырь вопрошает:
– А с какого места вы начали его рисовать?
Отвечает мастер:
– С хвоста!
Мужчина просит:
– Пожалуйста, оставьте его в стороне, о свет моих очей! Можно обойтись и без него! Этот хвост уже стоит у меня поперек горла словно кость, и почти задушил, и пусть лев будет бесхвостым, так как боль уже дошла до сердца!
Мастер без сожаления сразу же перешел на другую часть льва. Богатырь наш опять спрашивает у него:
– До какой части вы уже дошли?
Он ответил:
– Рисую ухо!
Богатырь говорит:
– Мой мудрый мастер, говорят, что лучше меньше да лучше, и потому оставьте, пожалуйста, ухо и наколите что-нибудь другое!
Мастер опять перешел изображать другую часть льва. Казвинец еле сдерживая себя от боли, спрашивает:
– Что же вы сейчас рисуете?
– Мой дорогой, – отвечает мастер, – накалываю живот!
Богатырь почти перешел на крик:
– Пусть лев будет без живота!!!
Как услышал этот крик мастер, стушевался, от удивления прикусил палец, потом разозлился и от злости швырнул иглу наземь и сказал:
– Что же за клиент мне попался? Да где же вы видели льва без головы, без живота и без хвоста? Сам Господь не смог бы сотворить такого!

Дорогой читатель! Пусть слепая страсть и крайняя нужда жалят, а вы проявите выдержку и перетерпите немножко, чтобы победить их и избавиться от них навсегда!

Джалаледдин Руми

ПРИТЧА ПРО РОВНУ ВІРНУ У ВІДДАНОСТІ ВЕДМЕДЯ

Жив собі парубок, про силу якого ходили чутки. Якось він, проходячи лісом, почув жалібне ревіння ведмедя. Він пішов, аби з'ясувати, чому реве ведмідь, і побачив, що на нього напав дракон і хоче з'їсти його. Хоробрий богатир кинувся на дракона, довго боровся з ним, і зрештою мечем відрубав йому голову і тим врятував ведмедя від смерті.

Врятований ведмідь із вдячності на radoшах перетворився на ручну тварину богатира і поводив себе, як відданий собака. Богатир, втомившись від боротьби з драконом, вирішив лягти відпочити на лісовій галявині.

У цей час повз них проходив якийсь мандрівник і, побачивши їх, привітався з богатирем і запитав:

– Як поживаєте? А ким буде вам оцей ведмідь?

Парубок розповів незнайомцю про свою боротьбу з драконом і спасіння ведмедя. І ще описав свою дружбу з ведмедем і не забув сказати про його відданість.

Мандрівник йому сказав:

– Не будь же таким дурнем, щоб вірити відданості ведмедя і дозволити йому охороняти себе!

Богатир йому відповів:

– Ви говорите це через заздрість, бо ви ж самі бачите як він мене любить.

Але на це мандрівник заперечив:

– Моя заздрість краще від любові нетямущої тварини. Облиште його і йдемо зі мною, так для вас буде краще, бо я вам рівня.

Парубок, не витримавши, сказав:

– Добрий чоловіче, будь ласка, йдіть туди, куди йшли! З ким я залишуся – це не ваша справа!

Мандрівник додав:

– Удача прийшла до вас сама, але ви від неї відвернулись! Я ж не

гірше цього ведмедя, і ми можемо з вами потоваришувати і разом піти з цього лісу. У мене на душі буде тривога, якщо ви залишитесь наодинці з ведмедем.

Але, на превеликий жаль, слова мандрівника не вплинули на богатиря. Зрозумівши це, він залишив його і пішов своєю дорогою. А богатир, остаточно вибившись з сил, ліг і заснув. Ведмідь охороняв його спокій. Коли ведмідь помітив, що сну його господаря заважає муха, він почав відганяти її лапою. А муха, як всім нам відомо, дуже назойлива і наполеглива комаха. Вона після кожного замаху лапи ведмедя прилітала знову і знову і повзала по обличчю богатиря, заважаючи йому спати. Ведмідь вирішив: нехай вона сяде і хоча б трішки заспокоїться, і тоді він зможе вбити її великим, *гарним* камінцем.

Задумав – зробив.

Ось так безславно загинув від каменя богатир, який сліпо довірив своє життя ведмедю. Недаремно мудреці кажуть: “Ворожнеча ідіота – дружба, а дружба ідіота – ворожнеча, і клятва його ненадійна”.

Джалаледдін Румі

ПРИТЧА О ПОПНОМ ДОВЕРЬИ К ПЕСТУ И ПРЕДАННОСТИ МЕДВЕДЯ

Жил был молодец-удалец, косая сажень в плечах, и однажды он, проходя мимо леса, услышал жалобный рев медведя. Он пошел посмотреть, от чего ревет медведь, и увидел, что на него напал дракон и хочет съесть косолапого. Богатырь смело напал на дракона, долго с ним сражался и, наконец, мечом отрубил ему голову и спас медведя. После того как медведь был спасен, он от радости и благодарности превратился в ручного зверя богатыря и вел себя как преданная собака. Богатырь же после сражения с драконом устал и хотел лечь отдохнуть на опушке леса. В это время мимо них проходил какой-то странник и, заметив их, поздоровался с богатырем и спросил:

– Как поживаете? Кем Вам приходится этот медведь?

Молодец рассказал прохожему о сражении с драконом и спасении медведя. Еще описал свою дружбу с медведем и восхвалял его преданность.

Странник ему сказал:

– Не будьте же глупым до такой степени, чтобы верить преданности медведя и позволить ему охранять себя!

Богатырь ему ответил:

– Вы говорите это от зависти, так как сами видите, как меня любит медведь.

На это странник возразил:

– Моя зависть лучше, чем любовь глупого медведя. Оставьте его и пойдите со мной, так вам будет лучше, ведь я ровня вам.

Богатырь сказал ему:

– Иди прохожий, пожалуйста, своей дорогой! С кем я останусь – это не твоего ума дело!

Странник добавил:

– Везенье пришло к вам само, но вы от него отвернулись! Я же не хуже медведя и мы можем подружиться, и уйти из этого леса. У меня на душе будет тревожно, когда вы останетесь один на один с медведем.

Но, увы, доводы странника на богатыря не подействовали. Увидев это, он оставил богатыря и пошел своей дорогой. А нашего героя наконец одолела усталость, и он заснул. Медведь охранял его покой. Видя, что богатырю мешает спать муха, медведь отгонял ее лапой. А муха, известное дело, существо очень настойчивое и надоедливое. Она после каждого взмаха лапы медведя прилетала снова и снова обратно и ползала по лицу богатыря, мешая ему спать. Медведь решил – пусть она сядет и хотя бы чуточку успокоится, и тогда он, взяв большой, *хороший* камень, сможет ее прикончить.

Задумал – сделал.

Так бесславно погиб под камнем богатырь, который слепо доверил медведю свою жизнь. Не зря говорят осведомленные люди, что вражда идиота – дружба, а дружба идиота – вражда, и клятва его пуста.

Джалаледдин Руми

ПРИТЧА ПРО ЧОПОВІКА. ЯКИЙ ПОСАДИВ НА ДОРОЗІ КОЛЮЧИЙ КУЩ

Жив на світі один чоловік, з тих, які вміють гарно говорити, а коли треба діяти, то все, щоб вони не робили, виходить абияк. В один із днів ранньої весни, на самому початку своєї вулиці, посередині дороги, він посадив колючий кущ. Спочатку сусіди і перехожі не звертали на нього уваги, оскільки він був маленьким і непомітним, але коли від життєдайного дощичу і сонячного тепла кущ почав стрімко рости, тоді вони попросили у чоловіка, який його посадив, вирвати кущ і прибрати його з дороги.

Той пообіцяв, але не стримав слова, і кущ виріс ще більший. І шкода, яку він завдавав, також збільшувалась і росла: не було на цій вулиці жодної дитини, яка б не поранилась об цей кущ, ніхто з перехожих не міг пройти по вулиці не розірвавши одягу або не подряпавшись об кущ. Скарги мешканців дійшли до міського голови, той запросив до себе чоловіка і наказав йому позбавити людей від таких нестерпних страждань. Наш герой пообіцяв, що скоро кущ буде вирваний. І навіть сліду від нього не залишиться. Минали дні, а кущ ріс, ставав вищим і міцнішим. Міський голова знову запросив до себе нашого героя і запитав у нього:

– Чому Ваша обіцянка, чоловіче, слабка? Коли ж прийде той час, що Ви зможете дотримати свого слизького слова?

Чоловік відповів:

– Вельможний пане, скоро все буде зроблено якнайкраще!

Міський голова уважно подивився на нього і сказав:

– Ви знову обіцяєте не беручи до уваги те, що з кожним днем кущ перетворюється у міцне дерево, росте краще і краще, а ви старієте, і сили ваші поступово зменшуються. Кущ уже майже перетворився в зелене дерево – колючку, а ви з кожним днем марнієте, висихаєте все більше і більше. І тепер хто з чим буде боротися, не зрозуміло. Точнісінько так ваші шкідливі звички і погані риси характеру схожі на той колючий кущ посеред дороги, які, коли ще малі, легко викорінюються і виправляються. А коли вони вже стануть такими великими, що

заважатимуть жити не лише вам, але і вашим рідним, друзям і всім, хто з вами має справу, то тоді вже волею-неволею доводиться боротися з ними. Залишається або брати гостру сокиру і сміло рубати колючий кущ, або прищепити до нього гілки квітів, щоб люди побачили красу й відчули приємний аромат. Але він ще колеться, та це вже не біда, бо для квітів мати колючки – природне явище.

Вогонь пекла, про який говорять, – це наслідки ваших шкідливих звичок і неблагородних вчинків, і його можна загасити дуже просто – тут, зараз і негайно, якщо ви підете і одразу візьметеся за діло.

Джалаледдін Румі

ПРИТЧА О ЧЕЛОВЕКЕ. ПОСАДИВШЕМ НА ДОРОГЕ КОЛЮЧИЙ КУСТ

Жил на свете человек, из тех, которые умеют говорить красиво, а когда доходит до дела, то все, что ни делают, выходит криво. Одного весеннего раннего дня, в самом начале своей улицы и прямо посреди нее, он посадил колючий куст. Соседи и прохожие сначала не обратили внимание на него, потому, что куст был маленьким и неприметным, но когда он от животворящего дождика и солнечного тепла начал расти не по дням, а по часам, тогда они попросили посадившего выкорчевать куст и убрать его с дороги.

Тот обещал, но не сдержал слово, и куст разросся еще больше. И беда, приносимая им, также увеличивалась и росла, не было ни одного ребенка в переулке, которого бы не наколол куст, никто из прохожих не мог пройти улицу без того, чтобы его одежда не была бы разодрана или он был бы не поцарапан тем кустом. Жалобы горожан дошли до градоначальника, тогда он пригласил посадившего к себе и дал ему указание в том, чтобы тот избавил горожан от такой напасти. Наш герой обещал градоначальнику, что скоро, в один прекрасный день куст будет выкорчеван так, что даже и следа от него не останется. Прошел срок, но куст не исчез. Наоборот, стал еще выше и крепче, чем был прежде. Градоначальник опять вызвал к себе нашего героя и спросил его:

– Когда же вы, человек, слабый на обещанья, воплотите в жизнь свое скользкое слово?

Он ответил:

– Ваше высокоблагородие, скоро все будет сделано самым наилучшим образом!

Градоначальник внимательно посмотрел на него и сказал:

– Вы опять обещаете, упуская из виду то, что с каждым днем куст

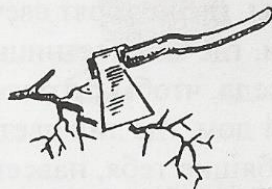
Н В один весенний день...

превращается в крепкое дерево, растет лучше и лучше, а вы становитесь старше и стареете, а силы ваши постепенно уменьшаются. Куст почти уже превратился в зеленое и цветущее дерево-колючку, а вы с каждым днем бледнеете и хиреете все больше и больше. Так кто же что будет одолевать, становится все более неясным.

Точно также ваши вредные привычки и плохие черты характера похожи на тот куст колючки посреди дороги, которые, когда малы, легко выкорчевываются или исправляются. А когда они уже станут большими до такой степени, что мешают жить не только вам, но и вашим родным, друзьям и всем, кто с вами соприкасается, то тогда уже волей-неволей придется взяться за них. Остается либо брать острый топор и смело рубить колючий куст, либо привить к нему ветки цветов, чтобы люди видели, что куст красив и источает приятнейший аромат, но он еще колется, так это уже не беда, потому, что для цветов иметь шипы – простое естественное явление.

Огонь ада, о котором говорят – это последствия ваших вредных привычек и дурных поступков, и его можно погасить очень просто, здесь, сейчас и немедленно, если вы пойдете и сразу возьметесь за дело.

Джалаледдин Руми

ПРИТЧА ПРО ДЖУХУ І ХЛОПЧИКА, ЯКИЙ ОПЛАКУВАВ СВОГО БАТЬКА

Якось одного дня хлопчик на ім'я Джуха йшов зі своїм батьком додому. По дорозі вони зустріли натовп людей, які йшли за покійником. Серед цих людей був хлопчик, який так жалібно плакав і примовляв:

– Таточку мій милий!
Куди ж тебе несуть? Невже тебе несуть у тісний і сирий дім, де немає ні килимів, ні паласів? Де не варять їсти, де навіть немає запаху їжі, де не горять свічки вночі, де немає хліба вдень, де немає

ні вікон, ні дверей? Чи не туди тебе несуть, де немає сусіда, який би завжди допоміг у скрутну хвилину?

Чи не в той темний дім несуть тебе, де твоє обличчя зів'яне, і де сяючі очі навіки згаснуть?

Джуха почув ці слова і сказав своєму батькові:

– Тату, любий мій таточку! Напевно, цього покійника несуть до нас у дім, оскільки всі прикмети збігаються з нашою оселею!

Джалаледдін Румі

ПРИТЧА О ДЖУХЕ І ПАПЬЧУКЕ. КОТОРІЙ ОПАКИВАВ СВОЄГО ОТЦА

Однажды мальчик по имени Джуха шел домой с отцом. По дороге они увидели толпу, которая шла за покойником. В толпе какой-то мальчик рыдал и приговаривал:

– Отец мой дорогой! Куда же тебя несут? Не в сырой ли и тесный дом, где нет ни ковров, ни цыновок? Не туда ли, где не варят пищу и где нет даже запаха еды, где не горят свечи ночью, где нет хлеба днем, где отсутствуют двери, где нет лестницы на крышу? Не в тот ли дом тебя несут, где нет соседа, чтобы протягивал руку помощи в беде?

Не в тот ли темный дом, где лик цветущий вянет, и где глаза твои, которые целовали любящие тебя, навсегда ослепнут?

Джуха все услышал и сказал отцу:

– Папочка, милый мой папочка! Наверное покойника несут к нам домой, так как приметы все наши!

Джалаледдин Руми

НІЧНИЙ ГРАБІЖНИК

Якось уночі один грабіжник заліз у дім. Коли він почав шукати гроші і коштовності, від шуму прокинувся господар дому. У темряві він помітив силует чоловіка, який нишпорив по дому.

Господар і каже йому:

– Дорогий незваний нічний гостю! Даремно шукати вночі те, що вже відібрали у нас славні слуги нашого шаха вдень!

НОЧНОЙ ВОР

Однажды ночью некий вор забрался в какой-то дом. В темноте он начал искать деньги и драгоценности. Хозяин дома проснулся от шума, всмотрелся в темноту и заметил силуэт человека, обыскивающего его дом.

Хозяин говорит ему:

– Дорогой незваный ночной гость! Напрасно вы ищите ночью то, что уже подчистую под-

мели славные слуги нашего шаха днем!

ПЕРЕПЯКАНИЙ МІЩАНИН

Одного разу до одного будинку забіг блідий, з посинілими губами чоловік. Господар дому запитав у нього:

– Чи до добра ти зайшов? Чому ти такий блідий і твої руки тремтять, як у старезного діда? Що трапилось?

Міщанин, ледве долаючи свій страх, відповів:

– Знайте, сьогодні наш шах, що сам нічим не відрізняється від віслюка, має потребу в них для примусових робіт. Тому зараз на вулиці ловлять усіх віслюків.

Здивований такою відповіддю господар дому сказав:

– Але ж ловлять віслюків, а не людей! До чого тут ти? Ти ж, шановний, не віслюк. Тому не турбуйся і йди додому.

А міщанин продовжував збуджено розповідати далі:

– На вулицях великий переполох, повагу до порядку втрачено, а слуги шаха так серйозно і ретельно виконують його наказ, що в метушні навіть і мене можуть узяти. А якщо зовлять, то не будуть дивитися, із хвостом ти чи ні.

Господар сказав:

– Наш шах навряд чи посадить людей без причин, він ще чує і бачить добре, та й звичаїв дотримується. І ти ж точно не віслюк, ти просто подібний сьогоднішньому Христу, і тому тобі не треба боятись тих, хто ловить віслюків. Твої місця сягають звідси до зірок на небі, і добре, що вони не обмежуються кошиком із сіном. Ти кращий, ніж увесь світ і всі зірки, хоча, може бути, в день народження тебе поклали у кошик. Але господар кошика й віслюк відрізняються один від одного, і не кожен, хто спочатку був у ньому, був віслюком. І якщо ж ти колись був там, то це було просто випадково.

Але залишимо ж нарешті цих сіреньких довговухих у спокої, тому що вони можуть бути і двоногими, а якщо йти увесь час за останніми, то можна потрапити в колодязь.

Краще придивимося уважно до навколишнього світу. Тут є ніжні троянди з рососою на пелюстках, є квітники. Є солов'ї у квітниках. Є гранати, цитрони, гілки з ароматними яблуками. Є вино, щоб пити, і є що палити. Є моря, що викидають з прибоєм на берег добірні перлини. Є птахи, що несуть золоті яйця. Є, нарешті, в цьому світі таємні сходи на безкрайні небеса. Будь ласка, уперед, до них!

Джалаледдін Румі

НАРУЖАННЫЙ ГОРОЖАНИН

Однажды в какой-то дом забежал бледный, с посиневшими губами некий горожанин. Хозяин дома, увидев его, спросил:

– К добру ли ты? От чего ты так бледен и твои руки дрожат как у дряхлого старика? Что случилось?

Горожанин, с трудом преодолевая свой страх, ответил:

– Знайте, сегодня наш шах, который сам ничем не отличается от осла, имеет потребность в них для принудительных работ. Поэтому сейчас на улице ловят всех ослов.

Удивленный таким ответом хозяин дома сказал:

– Но ловят же ослов, а не людей! Тебе то какое дело? Ты же, уважаемый, не осел. Потому не беспокойся и иди домой.

А горожанин возбужденно разъяснял дальше:

– На улицах большой переполох, уважение к порядку утеряно, а слуги шаха так серьезно и с таким жаром исполняют его приказ, что в суматохе и меня могут тоже взять. А если возьмут, то не будут смотреть, с хвостом ты или без хвоста.

Хозяин сказал:

– Наш шах вряд ли посадит людей без причин, он еще слышит и видит хорошо, да и обычаи соблюдает. И ты же точно не осел, ты просто подобен сегодняшнему Христу, и потому тебе не надо бояться тех, кто ловит ослов. Твои места простираются отсюда до звезд на небе, и прекрасно, что они не сводятся к яслям с сеном. Ты лучше, чем весь этот свет и все звезды, хотя, может быть, в день рождения и был уложен в корзину. Но хозяин корзины и осел отличаются друг от друга, и не всякий, кто сначала был помещен в нее, был ослом. И если же ты когда-то оказался там, то это было просто воля случая.

Но давайте оставим этих сереньких длинноухих в покое, ибо они могут быть и двуногими, а если же идти все время за последними, то можно угодить в колодец.

Лучше присмотримся пристальнее к окружающему миру. Есть тут нежные розы с росой на лепестках, есть цветники. Есть соловьи в цветниках. Есть гранаты, лимоны, ветки с ароматными яблоками. Есть вино, чтобы пить, и есть что курить. Есть моря, с прибором выбрасывающие на берег отборные жемчуга. Есть птицы, несущие золотые яйца. Есть, наконец, в этом мире потайные лестницы на бескрайние небеса. Смело вперед, к ним!

Джалаледдин Руми

ЗМІСТ

Передмова	3
Розумна ворона	7
Прикрий кінець	8
Кмітливий півник	10
Найкраща хитрість	12
Селянин і міщанин	13
Невірний товариш	14
Оповідання про правду і брехню	16
Оповідання про лицемірство	17
Оповідання про праведність	19
Притча про користь єдності і дружби	20
Притча про суперечку між знавцем граматики і матросом	21
Притча про таємницю перемог злодіїв	23
Притча про селянина і лева	25
Повість про багдадського змієлова	26
Різні погляди щодо того, як виглядає слон	30
Притча про намір жителя міста Казвін зробити собі татуювання і відмову від нього через біль від голки	33
Притча про повну віру у відданість ведмедя	36
Притча про чоловіка, який посадив на дорозі колючий кущ	39
Притча про Джуху і хлопчика, який оплакував свого батька	41
Нічний грабіжник	42
Переляканий міщанин	43

СОДЕРЖАНИЕ

Предисловие	5
Умная ворона	7
Конец подлости	9
Догадливый петушок	11
Наилучшая хитрость	12
Селянин и мещанин	13
Неверный товарищ	15
Рассказ о правде и лжи	16
Рассказ о лицемерии	18
Рассказ о праведности	19
Притча о пользе единства и дружбы	20
Спор между грамматиком и моряком	22
Притча о тайне побед злодеев	24
Притча о селянине и льве	25
Повесть о багдадском змеелове	28
Разногласия по поводу облика слона	31
Притча о намерении жителя города Казвина сделать себе татуировку и отказавшегося от своего намерения из-за боли, причиняемой иглой	34
Притча о полном доверии к лести и преданности медведя	37
Притча о человеке, посадившем на дороге колючий куст	40
Притча о Джухе и мальчике, который оплакивал своего отца	42
Ночной вор	43
Напуганный горожанин	44

Бахтоваршоєв Алігавхар Шохайдарович
упорядник та перекладач

СХІДНИЙ БУКЕТ,
АБО
ЗАПИСКИ
ПОВОДИРЯ
ПРО ШЛЯХ
ЧЕРЕЗ МІРАЖ

Особлива подяка
за дружню допомогу
та підтримку
Брицькому Павлові

Художнє оформлення *О.М. Литвина*
Комп'ютерна верстка *М.О. Литвина*

Підп. до друку **.2007. Формат 60×90/16.
Папір офс. Ум. друк. арк. 2,79. Зам. № 74.
Видавництво Інституту сходознавства НАН України.
01001, Київ-1, вул. Грушевського, 4, к. 215

